C/2025/6325

3.12.2025

Mnenje Evropskega odbora regij – Evropska obrambna pripravljenost do leta 2030

(C/2025/6325)

Poročevalec:	Ricardo RIO (PT/EPP), župan Brage
Referenčni dokumenti:	Skupna bela knjiga o prihodnosti evropske obrambe Pripravljenost 2030
	JOIN(2025) 120 final
	Predlog uredbe Sveta o vzpostavitvi instrumenta za varnostne ukrepe za Evropo (SAFE) s krepitvijo evropske obrambne industrije
	COM(2025) 122 final
	Sporočilo Komisije Upoštevanje večjih obrambnih izdatkov v okviru Pakta za stabilnost in rast
	C (2025) 2000 final
	Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb (EU) 2021/694, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697, (EU) 2021/1153, (EU) 2023/1525 in (EU) 2024/795 glede spodbujanja naložb, povezanih z obrambo, v proračunu EU za izvedbo načrta za ponovno oborožitev Evrope ReArm Europe
	COM(2025) 188 final

I. PREDLOGI SPREMEMB

COM(2025) 122 final

Predlog uredbe Sveta o vzpostavitvi instrumenta za varnostne ukrepe za Evropo (SAFE) s krepitvijo evropske obrambne industrije

Predlog spremembe 1

Uvodna izjava 19

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Da bi zagotovili pravočasno razpoložljivost in dobavo obrambnih proizvodov iz EDTIB ter pospešili prilagajanje baze strukturnim spremembam in s tem okrepili učinkovitost dodeljene finančne pomoči, je pomembno določiti minimalne pogoje v zvezi z vrednostjo, ustvarjeno v Uniji. Zato bi morale pogodbe o skupnih javnih naročilih vsebovati zahtevo, da stroški komponent s poreklom iz Unije***, držav Efte v EGP*** ali Ukrajine niso nižji od ***65*** % ocenjenih stroškov končnega proizvoda.	Da bi zagotovili pravočasno razpoložljivost in dobavo obrambnih proizvodov iz EDTIB ter pospešili prilagajanje baze strukturnim spremembam in s tem okrepili učinkovitost dodeljene finančne pomoči, je pomembno določiti minimalne pogoje v zvezi z vrednostjo, ustvarjeno v Uniji. Zato bi morale pogodbe o skupnih javnih naročilih vsebovati zahtevo, da stroški komponent s poreklom iz Unije ali Ukrajine niso nižji od ***70*** % ocenjenih stroškov končnega proizvoda.

Obrazložitev

Cilj te uredbe je okrepiti evropsko obrambno industrijo in pomagati Ukrajini, zato bi bilo treba pri izračunu evropske vrednosti pogodbe o skupnih javnih naročilih upoštevati le države članice EU in Ukrajino.

Predlog spremembe 2

Uvodna izjava 22

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Države članice, ki želijo pridobiti finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE, bi morale Komisiji predložiti zahtevek skupaj z naložbenim načrtom za evropsko obrambno industrijo. Za lažjo pripravo načrtov bi morale Komisija in države članice sodelovati v izmenjavah, da bi opredelile okvirne dodelitve zneskov posojil. Komisija bi morala oceniti vse zahtevke, ki jih predložijo države članice. Pri ocenjevanju nacionalnih načrtov bi po potrebi morala uporabiti strokovno znanje EDA ali Vojaškega štaba Evropske unije. Zneske posojil bi morala dodeliti zadevnim državam članicam z uporabo načel enake obravnave, solidarnosti, sorazmernosti in preglednosti, zlasti če vsota zaprošenih zneskov posojil presega skupni najvišji znesek finančne pomoči, ki je na voljo v okviru instrumenta SAFE. ***Posojila bi bilo treba dodeliti državam članicam, ki zanje zaprosijo v skladu z načeli enake obravnave, solidarnosti, sorazmernosti in preglednosti.*** V naložbenih načrtih za evropsko obrambno industrijo bi bilo treba opisati ukrepe za krepitev odpornosti evropskega sektorja obrambne industrije, zlasti z olajšanjem dostopa do obrambnega trga za mala in srednja podjetja (MSP), podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo in nove akterje na področju obrambe.	Države članice, ki želijo pridobiti finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE, bi morale Komisiji predložiti zahtevek skupaj z naložbenim načrtom za evropsko obrambno industrijo. Za lažjo pripravo načrtov bi morale Komisija in države članice sodelovati v izmenjavah, da bi opredelile okvirne dodelitve zneskov posojil. Komisija bi morala oceniti vse zahtevke, ki jih predložijo države članice. Pri ocenjevanju nacionalnih načrtov bi po potrebi morala uporabiti strokovno znanje EDA ali Vojaškega štaba Evropske unije. Zneske posojil bi morala dodeliti zadevnim državam članicam z uporabo načel enake obravnave, solidarnosti, sorazmernosti in preglednosti, zlasti če vsota zaprošenih zneskov posojil presega skupni najvišji znesek finančne pomoči, ki je na voljo v okviru instrumenta SAFE. V naložbenih načrtih za evropsko obrambno industrijo bi bilo treba opisati ukrepe za krepitev odpornosti evropskega sektorja obrambne industrije, zlasti z olajšanjem dostopa do obrambnega trga za mala in srednja podjetja (MSP), podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo in nove akterje na področju obrambe. ***Za vključitev MSP in razdelitev sredstev za industrijski sistem EDTIB med široko paleto upravičencev bi moral instrument SAFE dajati prednost projektom, pri katerih sodelujeta vsaj dve MSP iz držav članic/ki vključujejo vsaj dve MSP iz držav članic.***

Obrazložitev

Odvečno besedilo se črta.

Predlog spremembe 3

Uvodna izjava 25

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Skupna javna naročila bi morala vključevati vsaj dve sodelujoči državi, ki sta državi članici***, državi Efte v EGP ali Ukrajina, od katerih bi morala biti vsaj ena država članica, ki prejme podporo v obliki posojila v okviru instrumenta SAFE***. Poleg tega bi bilo treba državam pristopnicam, drugim državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam ter drugim tretjim državam, s katerimi je Unija sklenila partnerstvo na področju varnosti in obrambe (nezavezujoči instrument), omogočiti sodelovanje pri skupnih javnih naročilih, oddanih z državo članico, ki prejme finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE. ***Vključitev držav Efte v EGP in Ukrajine med države, ki lahko predstavljajo minimalno zahtevano število za skupna javna naročila, je utemeljena s tesnim***	Skupna javna naročila bi morala vključevati vsaj dve sodelujoči državi, ki sta državi članici. Poleg tega bi bilo treba ***državam Efte v EGP, Ukrajini,*** državam pristopnicam, drugim državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam ter drugim tretjim državam, s katerimi je Unija sklenila partnerstvo na področju varnosti in obrambe (nezavezujoči instrument), omogočiti sodelovanje pri skupnih javnih naročilih, oddanih z državo članico, ki prejme finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE. Države članice se tudi spodbuja, naj Ukrajino še naprej podpirajo z opremo, nabavljeno s finančno pomočjo iz instrumenta SAFE.

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
partnerstvom teh držav z Unijo na področju obrambne proizvodnje in dejstvom, da se Ukrajina neposredno sooča z vojno agresijo Rusije. Države članice se tudi spodbuja, naj Ukrajino še naprej podpirajo z opremo, nabavljeno s finančno pomočjo iz instrumenta SAFE. ***Sodelovanje teh tretjih držav pri skupnih javnih naročilih, dodeljenih EDTIB ali obrambni in tehnološki industrijski bazi Ukrajine ali držav Efte v EGP, bi moralo povečati raven združevanja povpraševanja, ki je potrebna za povečanje industrijskih zmogljivosti, ter zagotoviti podporo za interoperabilnost sistemov in proizvodov, ki jih uporabljajo najtesnejši partnerji Unije na tem področju, hkrati pa državam članicam, ki sodelujejo v teh javnih naročilih, omogočiti, da dosežejo boljše cene.***	

Obrazložitev

Cilj tega instrumenta EU je zagotoviti obrambno pripravljenost EU do leta 2030 z okrepitvijo obrambne dobavne verige EU ter spodbuditi skupna javna naročila EU na področju obrambe. Da bi bilo to učinkovito, bi morali sodelovati vsaj dve državi članici EU, ne samo ena. Razsežnost EU bi morala biti jasna.

Predlog spremembe 4

Uvodna izjava 27

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
V ta namen bi bilo treba olajšati oddajo naročil na podlagi skupnega naročanja, pri katerem ***sodeluje*** vsaj ***ena država članica***, ki ***prejme*** finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE. Zato bi bilo treba za države članice, ki izvajajo skupna javna naročila z uporabo pomoči, zagotovljene v okviru instrumenta SAFE, šteti, da so v izrednih razmerah zaradi krize, kar upravičuje uporabo postopka s pogajanji brez objave obvestila o naročilu, kot je določeno v Direktivi 2009/81/ES. Poleg tega je treba za zaščito varnostnih interesov držav članic, ki sodelujejo pri skupnih javnih naročilih ob podpori v okviru instrumenta SAFE, določiti tudi možnost, da je obstoječi okvirni sporazum ali pogodba odprt oz. odprta za naročnike iz držav članic, ki prvotno niso bili podpisniki tega sporazuma, čeprav taka možnost prvotno ni bila določena v tem sporazumu oz. pogodbi, pod pogojem, da se pridobi predhodno soglasje podjetja, ki je sklenilo okvirni sporazum.	V ta namen bi bilo treba olajšati oddajo naročil na podlagi skupnega naročanja, pri katerem ***sodelujeta*** vsaj ***dve državi članici***, ki ***prejmeta*** finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE. Zato bi bilo treba za države članice, ki izvajajo skupna javna naročila z uporabo pomoči, zagotovljene v okviru instrumenta SAFE, šteti, da so v izrednih razmerah zaradi krize, kar upravičuje uporabo postopka s pogajanji brez objave obvestila o naročilu, kot je določeno v Direktivi 2009/81/ES. Poleg tega je treba za zaščito varnostnih interesov držav članic, ki sodelujejo pri skupnih javnih naročilih ob podpori v okviru instrumenta SAFE, določiti tudi možnost, da je obstoječi okvirni sporazum ali pogodba odprt oz. odprta za naročnike iz držav članic, ki prvotno niso bili podpisniki tega sporazuma, čeprav taka možnost prvotno ni bila določena v tem sporazumu oz. pogodbi, pod pogojem, da se pridobi predhodno soglasje podjetja, ki je sklenilo okvirni sporazum.

Obrazložitev

Glej obrazložitev prejšnjega predloga spremembe.

Predlog spremembe 5

Člen 2(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
„skupna javna naročila“ pomenijo postopek javnega naročanja obrambnih proizvodov ali drugih proizvodov za obrambne namene in iz njega izhajajoče pogodbe, ki ga izvedeta vsaj ena država članica, ki prejema finančno pomoč v okviru tega instrumenta, in ena dodatna država članica ***ali ena članica Evropskega združenja za prosto trgovino, ki sta članici Evropskega gospodarskega prostora (v nadaljnjem besedilu: države Efte v EGP) ali Ukrajina***. Poleg tega lahko skupna javna naročila vključujejo pristopne države, države kandidatke in potencialne kandidatke ter druge tretje države, s katerimi je Unija sklenila partnerstvo na področju varnosti in obrambe (nezavezujoč instrument).	„skupna javna naročila“ pomenijo postopek javnega naročanja obrambnih proizvodov ali drugih proizvodov za obrambne namene in iz njega izhajajoče pogodbe, ki ga izvedeta vsaj ena država članica, ki prejema finančno pomoč v okviru tega instrumenta, in ena dodatna država članica. Poleg tega lahko skupna javna naročila vključujejo ***članice Evropskega združenja za prosto trgovino, ki so članice Evropskega gospodarskega prostora (v nadaljnjem besedilu: države Efte v EGP), Ukrajino***, pristopne države, države kandidatke in potencialne kandidatke ter druge tretje države, s katerimi je Unija sklenila partnerstvo na področju varnosti in obrambe (nezavezujoč instrument).

Obrazložitev

Skupna javna naročila bi morala vključevati vsaj dve državi članici EU, da bi imela dodano vrednost EU in bila zanje na voljo posojila EU.

Predlog spremembe 6

Člen 4(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Z odstopanjem od odstavka 1 so lahko javna naročila, ki jih izvaja ena država članica, upravičena do podpore v okviru instrumenta SAFE 12 mesecev po začetku veljavnosti Uredbe. Kadar država članica tako naročilo vključi v načrt iz člena 7(2), dejavno sprejme vse potrebne ukrepe za razširitev ugodnosti zadevnega naročila na vsaj eno dodatno državo članico ali eno državo Efte v EGP ali Ukrajino, poleg katere koli zainteresirane pristopne države, države kandidatke, potencialne kandidatke ali druge tretje države, s katero je Unija sklenila partnerstvo na področju varnosti in obrambe. Pogoji za upravičenost iz člena 16(2) do (12) se uporabljajo smiselno.	

Obrazložitev

Glej obrazložitev prejšnjega predloga spremembe.

Predlog spremembe 7

Člen 8(4)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Komisija pri sprejemanju izvedbenega sklepa v skladu z odstavkom 2 upošteva obstoječe in pričakovane potrebe države članice prosilke po financiranju ter prošnje za finančno pomoč na podlagi te uredbe, ki so jih že predložile ali jih nameravajo predložiti druge države članice, ter pri tem spoštuje načela enake obravnave, solidarnosti, sorazmernosti in preglednosti.	

Predlog spremembe 8

Člen 16(7) in (8)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Infrastruktura, objekti, sredstva in viri izvajalcev in podizvajalcev, vključenih v skupna javna naročila, ki se uporabljajo za namene skupnega javnega naročila, se nahajajo na ozemlju države članice***, države Efta v EGP*** ali Ukrajine. Kadar izvajalci ali podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, nimajo takoj na voljo nadomestnih možnosti ali ustrezne infrastrukture, objektov, sredstev in virov na ozemlju države članice***, države Efta v EGP*** ali Ukrajine, lahko izvajalci in podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, uporabljajo svojo infrastrukturo, objekte, sredstva in vire, ki so zunaj navedenih ozemelj, pod pogojem, da takšna uporaba ni v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic.	Infrastruktura, objekti, sredstva in viri izvajalcev in podizvajalcev, vključenih v skupna javna naročila, ki se uporabljajo za namene skupnega javnega naročila, se nahajajo na ozemlju države članice ali Ukrajine. Kadar izvajalci ali podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, nimajo takoj na voljo nadomestnih možnosti ali ustrezne infrastrukture, objektov, sredstev in virov na ozemlju države članice ali Ukrajine, lahko izvajalci in podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, uporabljajo svojo infrastrukturo, objekte, sredstva in vire, ki so zunaj navedenih ozemelj, pod pogojem, da takšna uporaba ni v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic.
Stroški komponent s poreklom iz Unije***, držav Efta v EGP*** ali Ukrajine ne smejo biti nižji od ***65*** % predvidenih stroškov končnega proizvoda. Nobena komponenta ne sme izvirati iz druge tretje države, ki je v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije ali njenih držav članic.	Stroški komponent s poreklom iz Unije ali Ukrajine ne smejo biti nižji od ***70*** % predvidenih stroškov končnega proizvoda. Nobena komponenta ne sme izvirati iz druge tretje države, ki je v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije ali njenih držav članic.

Obrazložitev

Instrument SAFE bi moral predvsem prispevati h krepitvi obrambne dobavne verige EU in pomagati Ukrajini, ne pa financirati obrambne industrije zunaj EU.

Predlog spremembe 9

Nov člen 18

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	Merila za izključitev ***Iz postopka prijave se izključijo države, ki ne spoštujejo načela pravne države EU – države članice, za katere je bil sprožen postopek na podlagi člena 7 PEU, in države nečlanice EU, vključno z državami kandidatkami in potencialnimi kandidatkami, ki:*** ***— ne spoštujejo temeljnih vrednot EU, kot so pravna država, temeljne pravice in demokracija, vključno z lokalno demokracijo;*** ***— niso dobro usklajene s skupno zunanjo in varnostno politiko EU;*** ***— ne vzdržujejo dobrih sosedskih odnosov z državami članicami EU;*** ***— sistematično ne spoštujejo sodb Evropskega sodišča za človekove pravice.*** ***Letna poročila Evropske komisije o širitvi in stanju pravne države so dober pokazatelj trenutnega stanja na teh področjih v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah.***

Obrazložitev

Proračun EU ne bi smel podpirati obrambne industrije v državah, ki ne spoštujejo pravne države ter človekovih pravic in svoboščin EU, saj bi lahko te države v prihodnosti ogrozile varnost EU.

COM(2025) 188 final

(Predlog uredbe glede spodbujanja naložb, povezanih z obrambo, v proračunu EU)

Predlog spremembe 10

Uvodna izjava 13

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Uredba (EU) 2023/1525 Evropskega parlamenta in Sveta o podpori proizvodnji streliva (ASAP) je bila sprejeta, da se finančno podpre nujna okrepitev odzivnosti in zmožnosti EDTIB, da bi zagotovili pravočasno razpoložljivost in dobavo streliva zemlja–zemlja in artilerijskega streliva ter izstrelkov. S prostovoljnimi prerazporeditvami sredstev, dodeljenih državam članicam v okviru deljenega upravljanja, v instrument ASAP ter dodatnimi prostovoljnimi prispevki držav članic ali drugih ustreznih deležnikov bi bilo treba nadalje podpirati povečanje	

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
proizvodnih zmogljivosti Unije po 30. juniju 2025. Zato bi bilo treba Uredbo (EU) 2023/1525 spremeniti, da se uvede taka možnost. Ker se je izkazalo, da navedena uredba koristi razvoju novih proizvodnih zmogljivosti za smodnik/pogonsko gorivo, eksplozive, granate, zmogljivost preizkušanja in rakete po vsej Uniji, je ustrezno, da se njena veljavnost podaljša do 31. decembra 2026.	

Obrazložitev

Uporaba sredstev kohezijske politike za proizvodnjo streliva je sporna in ni v skladu s stališčem OR, sprejetim v resoluciji RESOL-VII/006.

Predlog spremembe 11

Nova uvodna izjava 15

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	Podpora obrambni industriji je mogoča v okviru kohezijske politike, pod pogojem, da je usklajena z njeno osrednjo nalogo socialnega, ekonomskega in teritorialnega razvoja ter je v skladu z njenim s splošnim ciljem, določenim v PDEU, tj. zmanjšanjem neskladja med stopnjami razvitosti različnih regij in zaostalosti regij z najbolj omejenimi možnostmi.

II. **POLITIČNA PRIPOROČILA**

EVROPSKI ODBOR REGIJ (OR)

1. podpira prizadevanja Evropske komisije za obrambno pripravljenost EU do leta 2030 z okrepitvijo evropskih obrambnih dobavnih verig, večjimi naložbami držav članic in skupnimi javnimi naročili za spodbujanje interoperabilnosti in ekonomije obsega, hkrati pa poziva k sodelovanju z državami članicami, da bi odpravili regulativne ovire znotraj EU, kot so dovoljenja in certificiranje, ustvarili bolj povezan obrambni trg ter poleg vodilnih podjetij v industriji podprli zlasti MSP, še posebej majhna, a zelo dobro delujoča in pametna nišna podjetja;

2. v zvezi s tem pozdravlja objavo svežnja omnibus o obrambni pripravljenosti, katerega cilj je odpraviti regulativna ozka grla, in poziva k njegovemu hitremu sprejetju, da bi spodbudili oblikovanje enotnega trga EU za obrambo. Za pospešitev krepitve evropske obrambne industrije, tudi ob upoštevanju posebnosti malih in srednjih podjetij, sta potrebni znatna poenostavitev postopkov ter odprava regulativnih in upravnih bremen v vseh sektorjih;

3. opozarja, da je ustanovil delovno skupino za obrambo, in spodbuja druge institucije k sodelovanju z njo, pri čemer na splošno poudarja pomen sodelovanja in vzpostavljanja zavezništev, tudi in zlasti z evropsko mrežo regij, povezanih z obrambo;

4. podpira močan obrambni proračun EU, temelječ na dodatnih virih, povezan obrambni trg EU in boljše usklajevanje nacionalnih naročil; ugotavlja, da je v okviru kohezijske politike mogoče podpirati obrambno industrijo, če se s tem prispeva k ustvarjanju delovnih mest v regijah in gospodarski rasti v skladu z osnovnim poslanstvom kohezijske politike; poziva k povečanju sinergij med kohezijsko politiko in cilji obrambe;

5. vendar poudarja, da bi bilo treba zavrniti možnost prenosa sredstev kohezijske politike, tudi prostovoljnega, za povečanje zmogljivosti za proizvodnjo streliva v okviru instrumenta ASAP, saj bi lahko to privedlo do dramatično neuravnotežene razpoložljivosti sredstev v okviru kohezijske politike, zaradi česar upravni organi in upravičenci ne bi imeli potrebnih sredstev za izpolnitev svojih dolgoročnih zavez in ciljev;

6. dodaja, da je pri vzpostavljanju močnega obrambnega trga EU absolutno nujno ohraniti regionalno kohezijo in lokalno stabilnost območij, na katerih se nahajajo vodilna nacionalna obrambna podjetja in regionalni grozdi;

7. poziva, naj EU svoja obrambna prizadevanja načrtuje tako, da bo z njimi dopolnjevala in krepila strukture in zmogljivosti zveze NATO, s čimer bo povečala splošno skladnost in interoperabilnost glede na spreminjajoče se varnostne grožnje, hkrati pa preprečila podvajanje funkcij in struktur zveze NATO;

8. vztraja, da je treba okrepiti sedanja sredstva naše obrambne industrije, zlasti regionalne grozde, in oživiti regionalne grozde na naših mejah v skladu s prednostnimi nalogami in vrzelmi v zmogljivostih, navedenimi v skupni beli knjigi o prihodnosti evropske obrambe;

9. poudarja pomembno vlogo regij pri oblikovanju regionalnih obrambnih in z obrambo povezanih grozdov, ki lokalne in regionalne oblasti ter ustrezne deležnike povezujejo z nacionalnimi in evropskimi organi, zlasti z vidika prednostnih nalog ter prihodnjih potreb in izzivov;

10. poudarja, da je treba razširiti ekosistem obrambne industrije EU s posebnim poudarkom na malih in srednjih ter zagonskih podjetjih in podpirati njihovo specializacijo, da bodo evropske obrambne dobavne verige konkurenčne; v zvezi s tem opozarja na pomembno vlogo, ki jo lahko imajo regije in mesta pri podpiranju podjetij pri razvoju njihovih tehnologij, internacionalizaciji in dostopu do trga, pa tudi pri spodbujanju sodelovanja med evropskimi regijami ter ustvarjanju sinergij med znanjem in spretnostmi;

11. meni, da bi bilo treba posebno pozornost nameniti regijam na zunanjih mejah, in podpira podaljšanje pobud, kot je ščit na vzhodni meji, ki varujejo meje EU; poziva tudi, naj lokalne in regionalne oblasti ob mejah, ki jim grozi agresija, prejmejo posebno podporo, zlasti naj jim bodo na voljo posebni instrumenti financiranja, da bi lahko povečale svojo pripravljenost in prilagodile svoje socialno-ekonomske infrastrukture in politike;

12. priznava ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri krepitvi civilne pripravljenosti in odpornosti EU na hibridne grožnje. Tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje, kibernetski napadi ter gospodarski pritiski so primeri izzivov, s katerimi se morajo zdaj soočati te oblasti, zlasti ob vzhodni meji EU. Zaradi svoje bližine lokalnemu prebivalstvu postajajo ključni akterji med drugim v boju proti dezinformacijam in pri izobraževanju javnosti o civilni zaščiti in civilni obrambi; zato opozarja, kako pomembno je, da tudi regionalna raven sodeluje pri razvoju državnih načrtov za civilno obrambo;

13. poudarja, da je v okviru naložb v obrambo zelo pomembno podpirati tehnologije z dvojno rabo, krepiti obrambni sektor, ustvariti koristi prelivanja za civilne sektorje, spodbuditi sodelovanje med javnim sektorjem, tehnološkimi podjetji in raziskovalnimi središči, kar najbolje izkoristiti prelomni razvoj zagonskih podjetij in omogočiti inovacije v regijah brez tradicionalne obrambne industrije; poleg tega poudarja pomen izmenjave dobre prakse med regijami pri kombinirani uporabi različnih orodij kohezijske politike na področju dvojnih tehnologij, da bi spodbudili socialno-ekonomski in teritorialni razvoj;

Instrument za varnostne ukrepe za Evropo (instrument SAFE)

14. meni, da morajo posojila v višini 150 milijard EUR, ki jih omogoča proračun EU za okrepitev obrambne industrije EU, koristiti predvsem državam članicam EU in Ukrajini ter da mora to finančno orodje EU vključevati vsaj dve državi članici;

15. poziva tudi, naj imajo evropski proizvodi v merilih instrumenta SAFE večjo prednost, da bi se spoštoval duh tega instrumenta in končni cilj svežnja EU za obrambno pripravljenost, tj. mobilizacija do 800 milijard EUR za obrambo EU; zato mora biti pri končnem proizvodu vsaj 70 % stroškov komponent s poreklom iz EU, organ za načrtovanje pa mora biti v EU;

16. pričakuje tudi, da se bodo infrastrukture, objekti in viri izvajalcev in podizvajalcev nahajali v EU ali Ukrajini in da bodo druga ozemlja prišla v poštev le, če ni druge možnosti, kar mora preučiti Komisija;

17. poudarja, da mora biti financiranje EU pogojeno s polnim spoštovanjem pravne države, demokracije in človekovih pravic tako v državah članicah kot v upravičenih tretjih državah;

18. poziva Komisijo, naj pojasni, kako bo obravnavala preveliko število prošenj, in dajala prednost projektom, ki krepijo obrambno pripravljenost EU. Pri tem bi bilo treba upoštevati komponente s poreklom iz EU, lokacijo izvajalcev, sodelovanje MSP in podporo regionalnim obrambnim grozdom, da lokalna gospodarstva ne bodo destabilizirana in da se ohranijo sedanja industrijska sredstva;

Upoštevanje večjih obrambnih izdatkov v okviru Pakta za stabilnost in rast

19. ugotavlja, da se številne države članice soočajo s fiskalnimi omejitvami in brez ogrožanja vzdržnosti ne morejo prevzeti več dolga, zaradi česar je potrebna diferencirana uporaba odstopne klavzule, kar poraja dvom v njeno učinkovitost, saj jo je doslej aktiviralo le 16 držav;

20. je zaskrbljen, da je uporabljeni časovni okvir – štiriletno obdobje – prekratek, da bi lahko države članice obrambne izdatke strukturno vključile v svoje proračune in se izognile tako imenovanemu fiskalnemu prepadu;

21. poziva k dvakrat daljšemu časovnemu okviru (do leta 2032), da bi državam članicam pomagali vključiti obrambo v njihov običajni proračun, obrambni industriji EU pa omogočili potrebno predvidljivost. Države članice bi morale ta dodatna štiri leta izkoristiti za postopno vključitev obrambnih izdatkov v svoj nacionalni proračun;

22. ugotavlja, da instrument SAFE in aktivacija odstopne klavzule temeljita na spodbujanju nacionalnega dolga za financiranje naše varnosti, kar bi lahko povečalo regionalne razlike in dodatno razdrobilo evropski obrambni trg. EU mora zato razviti evropski finančni instrument za kratkoročno povečanje naložb in zmogljivosti na področju varnosti in obrambe s skupnim evropskim dolgom;

23. meni, da mora EU razmisliti o svoji obrambi in varnosti tudi dolgoročno, v časovnem obdobju do leta 2050, in da zanašanje na dolg za strukturno financiranje naše varnosti ni vzdržno; zato predlaga vzpostavitev novega sistema pravih lastnih sredstev, da se bo EU v prihodnje zmožna učinkovito odzivati na varnostne izzive.

V Bruslju, 15. oktobra 2025

Predsednica
Evropskega odbora regij
Kata TÜTTŐ